

INSTRUKCJA MINISTRÓW GOSPODARKI KOMUNALNEJ ORAZ TRANSPORTU DROGOWEGO I LOTNICZEGO

z dnia 18 stycznia 1957 r.

w sprawie oznaczania robót oraz znakowania objazdów na drogach miejskich, ulicach i placach.

Na podstawie § 11 uchwały nr 20 Prezydium Rządu z dnia 7 stycznia 1955 r. w sprawie robót na ulicach oraz placach i zielenicach publicznych w miastach (Monitor Polski Nr 17, poz. 175) ustala się następujące sposoby oznaczania robót oraz znakowania objazdów w przypadku zajmowania dróg (ulic i placów).

I. Przepisy wstępne.

§ 1. 1. Instrukcja obowiązuje prezydium miejskich rad narodowych i kierowników tych robót, których wykonanie wymaga — ze względu na bezpieczeństwo — ograniczenia ruchu na drodze (ulicy lub placu) przez tymczasowe zajęcie części lub całości drogi (ulicy lub placu).

2. Zajęcie części lub całości drogi w przypadkach określonych w ust. 1 następuje w trybie ustalonym w uchwale nr 20 Prezydium Rządu z dnia 7 stycznia 1955 r. w sprawie robót na ulicach oraz placach i zielenicach publicznych w miastach (Monitor Polski Nr 17, poz. 175).

3. Z chwilą rozpoczęcia robót wymagających ograniczenia ruchu na drodze (ust. 1) należy oznaczyć te roboty oraz wyznaczyć i oznakować niezbędne w związku z nimi objazdy w sposób określony w niniejszej instrukcji.

4. W przypadkach nagłych robót (np. w razie awarii) wykonujący roboty obowiązany jest doraźnie je oznaczyć, a następnie oznaczyć w sposób przewidziany w niniejszej instrukcji.

II. Przepisy ogólne.

§ 2. Roboty na drogach w zależności od ich rodzaju i rozmiaru mogą być prowadzone:

- 1) przy pozostawieniu dla ruchu całej szerokości jezdni,
- 2) przy pozostawieniu dla ruchu części jezdni po jednej stronie placu robót,
- 3) przy pozostawieniu dla ruchu części jezdni po obu stronach placu robót,
- 4) przy zamknięciu dla ruchu całej szerokości jezdni i skierowaniu ruchu na drogi (ulice) objazdowe lub urządzone obok drogi specjalne objazdy.

§ 3. 1. Jeżeli należy ograniczyć ruch przy robotach na drodze, stosuje się następujące znaki, sygnały i urządzenia drogowe:

- 1) znak ostrzegawczy „roboty na drodze”; znak ten ma kształt tarczy trójkątnej, na której umieszczona jest sylwetka robotnika z łopatą pochyloną nad drogą; tło jest jasnożółte z czerwonym obrzeżem; sylwetka robotnika — czarna;
- 2) znak zakazu „zakaz przejazdu wszelkich pojazdów”; znak ten ma kształt tarczy okrągłej z czerwonym obrzeżem na białym tle;
- 3) znak zakazu „ograniczenie szybkości”; znak ten ma kształt tarczy okrągłej z napisem określającym szybkość, której nie wolno przekroczyć; napis koloru czerwonego umieszczony jest wewnątrz czerwonego obrzeża na białym tle;

4) znak nakazu „obowiązujący kierunek jazdy”; znak ten ma kształt tarczy okrągłej z białą strzałką na niebieskim tle;

5) tablica informacyjna z napisem „objazd” oraz ewentualnym podaniem trasy objazdu; na tablicy litery są czarne na złotym tle lub białe na ciemnym tle;

6) zamiast znaku podanego w pkt 4 oraz tablicy w pkt 5 może być stosowana tabliczka podłużna w kształcie drogowskiego, wskazująca kierunek objazdu; jeżeli nie zachodzi potrzeba umieszczenia na tablicy innych wyjaśnień prócz wyrazu „objazd”; kolory tła i napisy na tablicy powinny być takie same jak w pkt 5;

7) zapory i półzapory poprzeczne i podłużne ustawione na słupkach lub kozłach i pomalowane na pasy białe i czerwone o szerokości 20 — 30 cm.

2. Wymiary znaków i wysokość ich umieszczenia określa do czasu wydania nowej instrukcji — instrukcja K2, zatwierdzona zarządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 29 marca 1938 r. Nr DR-116-7/1, jeśli nie zostało to odmiennie uregulowane niniejszym zarządzeniem.

3. Do znakowania robót na drodze używa się przenośnych znaków drogowych.

§ 4. 1. Jako sygnałów świetlnych w porze nocnej używa się świateł lub urządzeń odblaskowych koloru czerwonego, pomarańczowego i białego.

2. Kolor czerwony oznacza bezwzględny zakaz dalszej jazdy i jest używany przy zamknięciu dla ruchu całej szerokości jezdni.

3. Kolor pomarańczowy oznacza zakaz względny, pozwalający na przejazd obok przeszkody i jest używany przy zamknięciu dla ruchu części jezdni pośrodku lub z boku drogi.

4. Do oświetlenia znaków drogowych używa się światła koloru białego.

5. Do oznaczenia zapór itp. mogą być stosowane ponadto urządzenia odblaskowe.

III. Znakowanie robót prowadzonych bez zamykania jezdni przy ruchu odbywającym się na całej szerokości jezdni.

§ 5. 1. Dla uprzedzenia nadjeżdżających pojazdów o wykonywanych na jezdni robotach i dla ochrony pracujących na jezdni robotników należy stosować następujące znakowanie:

- 1) na obszarach nie zabudowanych, gdzie szybkość nie jest ograniczona, umieszcza się znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” (§ 3 ust. 1 pkt 1) w odległości około 200 m od początku placu robót; dopuszczalne odchylenie nie powinno przekraczać ± 10 m;
- 2) na obszarach zabudowanych, gdzie dozwolona szybkość jest ograniczona do 40 km na godzinę lub poniżej, znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” (§ 3 ust. 1 pkt 1) powinny być ustawione w odległości 5 — 20 m i zaopatrzone w tabliczkę prostokątną oznaczającą odległość znaku od placu robót;

3) w razie potrzeby znak ostrzegawczy „roboty na drodze” może być ustawiony w innej odległości pośredniej z tabliczką oznaczającą odległość, o ile wynosi ona mniej niż 150 m.

2. Od zmroku do świtu i podczas gęstej mgły granice robót powinny być oznaczone zaporami oraz sygnałami świetlnymi koloru pomarańczowego, a znaki drogowe oznaczone sygnałami świetlnymi koloru białego. Specjalnego oświetlenia znaków można nie stosować, jeżeli światło latarni ulicznych dostatecznie oświetla znaki, to jest tak, że mogą być odczytywane z odległości co najmniej 25 m.

3. Jeżeli zajdzie potrzeba pozostawienia na jezdni po pracy materiałów, maszyn itp., to miejsce takie powinno być oznakowane tak, jak przy prowadzeniu roboty. Znaki powinny być usuwane dopiero po całkowitej likwidacji robót na drodze.

IV. Znakowanie robót prowadzonych na zamkniętej dla ruchu części jezdni po jednej stronie drogi.

§ 6. 1. Roboty wymagające zamknięcia znacznej części jezdni powinny być prowadzone w ten sposób, aby pozostała część jezdni była wolna dla ruchu drogowego.

2. Zamknięcie dla ruchu części jezdni następuje przez ustawienie w poprzek jezdni zapór odpowiedniej długości możliwie blisko początku i końca wykonywanych robót, aby odcinek zamknięty dla ruchu był jak najkrótszy.

3. Na obszarach zabudowanych o większym ruchu prócz zapór w poprzek drogi pożądane jest ustawienie zapór wzdłuż drogi odgraniczających zajęta dla robót część jezdni w kierunku osi podłużnej drogi. W przypadku kiedy ustawienie zapór poprzecznych dla odgródnienia całej szerokości odcinka robót jest niemożliwe z powodu ruchu tramwajowego, ustawienie zapór podłużnych jest konieczne. Zapory powinny być pomalowane w pasy pionowe, białe i czerwone, o szerokości 20 — 30 cm.

4. Znakowanie zamkniętej części jezdni po jednej stronie drogi powinno być następujące:

- 1) na obszarach nie zabudowanych, gdzie szybkość nie jest ograniczona, przed placem robót należy ustawić znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” w sposób określony w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) na obszarach zabudowanych, gdzie szybkość jest ograniczona do 40 km/godz. lub poniżej, przed placem należy ustawić znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” w sposób określony w § 5 ust. 1 pkt 2;
- 3) przed zaporą zamykającą prawą stronę jezdni lub przed początkiem zapór podłużnych należy ustawić znak nakazu „obowiązujący kierunek jazdy” (§ 3 ust. 1 pkt 4), nakazujący wjazd na lewą stronę jezdni;
- 4) jeżeli stan zwężonej jezdni lub bezpieczeństwo pracujących tego wymaga, należy ustawić znak ograniczenia szybkości (§ 3 ust. 1 pkt 3).
Znaku „ograniczenie szybkości” należy używać tylko w razie istotnej potrzeby.

5. Od zmroku do świtu i podczas gęstej mgły granice robót powinny być oznaczone w sposób określony w § 5 ust. 2 instrukcji.

6. W zależności od szerokości jezdni pozostawionej dla przejazdu może odbywać się ruch dwukierunkowy lub jednokierunkowy. W wyjątkowych przypadkach, np. tam, gdzie ruch jest mały i nie ma torów tramwajowych, może być zastosowany ruch wahadłowy. W tym celu należy ustawić jedną lub kilka osób zaopatrzonych w służące do kierowania ruchem chorągiewki koloru czerwonego i białego, a w nocy w latarnie ze światłem czerwonym i białym. Kolor czerwony oznacza zakaz jazdy, a kolor biały zezwolenie na jazdę.

V. Znakowanie robót prowadzonych na zamkniętej środkowej części jezdni przy ruchu pojazdów po obu stronach zamkniętego odcinka.

§ 7. 1. Jeżeli roboty prowadzone są na środkowej części jezdni, tak że po obu stronach placu robót pozostają wolne pasy drogi o szerokości 3,5 m, to ruch może odbywać się po obu stronach drogi lub ulicy.

W przypadkach szczególnych trudności szerokość pasa 3,5 m może być zmniejszona, jednak nie mniej niż do 2,5 m.

2. Znakowanie zamkniętego dla ruchu odcinka drogi powinno być następujące:

- 1) plac robót odgradza się zaporami poprzecznymi, a w razie potrzeby również podłużnymi, zgodnie z zasadami ustalonymi w § 6 ust. 2 i 3;
- 2) przed zaporami poprzecznymi lub przed początkiem zapór podłużnych należy ustawić znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” (§ 3 ust. 1 pkt 1); znaki powinny być ustawione zgodnie z zasadami ustalonymi w § 5 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 3) przed zaporami poprzecznymi lub przed początkiem zapór podłużnych należy ustawić znaki nakazu „obowiązujący kierunek jazdy” (§ 3 ust. 1 pkt 4);
- 4) w razie potrzeby, jeżeli stan zwężonej jezdni lub bezpieczeństwo pracujących tego wymaga, należy ustawić znaki „ograniczenie szybkości” (§ 3 ust. 1 pkt 3).

3. Od zmroku do świtu i podczas gęstej mgły granice robót powinny być oznaczone w sposób określony w § 5 ust. 2 instrukcji.

VI. Znakowanie objazdów przy robotach prowadzonych na drodze zamkniętej dla ruchu.

§ 8. 1. W przypadku wykonywania robót na całej szerokości jezdni objęty robotami odcinek drogi lub ulicy zamyka się dla ruchu, który powinien być skierowany na drogi lub ulice objazdowe.

2. Jeżeli droga objazdowa znajduje się obok drogi lub ulicy, na której roboty są prowadzone, to znakowania należy dokonać w sposób określony dla objazdu po jednej stronie drogi (§ 6).

3. Jeżeli przy zamkniętej drodze ruch powinien być skierowany na inne drogi lub ulice objazdowe, to znakowanie powinno być następujące:

- 1) po obu stronach placu robót należy ustawić zapory poprzeczne na całą szerokość jezdni, a bezpośrednio przed zaporami umieścić znak „zakaz przejazdu wszelkich pojazdów” (§ 3 ust. 1 pkt 2), pod znakiem zakazu lub obok ustawić znak „obowiązujący kierunek jazdy” (§ 3 ust. 1 pkt 4) oraz tablicę z napisem „objazd” (§ 3 ust. 1 pkt 5); zamiast tych dwóch znaków może być ustawiona tylko jedna tablica w kształcie drogowskazu z napisem „objazd” (§ 3 ust. 1 pkt 6);
- 2) przed zaporami należy umieścić tablicę z wyszczególnieniem trasy objazdu, na której podaje się nazwy ulic bądź szkic trasy objazdu;
- 3) przed zaporami należy ustawić znak ostrzegawczy „roboty na drodze” (§ 3 ust. 1 pkt 1); znaki te powinny być ustawione zgodnie z zasadami ustalonymi w § 5 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 4) w razie potrzeby, jeżeli stan objazdu tego wymaga, należy ustawić znaki ograniczenia szybkości (§ 3 ust. 1 pkt 3).

4. Od zmroku do świtu i podczas gęstej mgły granice robót powinny być oznaczone w sposób określony w § 5 ust. 2.

5. Przy zamknięciu dla ruchu całej szerokości jezdni odcinek zamknięty może być znacznie krótszy niż odległość między skrzyżowaniami, gdzie zaczyna się i kończy objazd. Wobec tego część odcinka wolnego od robót może być używana do ruchu miejscowego. Znakowanie w tym przypadku powinno być następujące:

- 1) po obu stronach placu robót należy ustawić zapory poprzeczne na całej szerokości jezdni, a bezpośrednio przed zaporami ustawić znak zakazu przejazdu (§ 3 ust. 1 pkt 2);
- 2) na skrzyżowaniach, gdzie zaczyna się i kończy objazd, należy ustawić zapory zagrządzające prawą stronę ulicy (półzapory), a przed półzaporami umieścić znaki nakazu „obowiązuje kierunek jazdy” (§ 3 ust. 1 pkt 4) i tablice z napisem „objazd” (§ 3 ust. 1 pkt 5) z nazwami ulic bądź szkicem trasy objazdu;
- 3) przed skrzyżowaniem, gdzie się zaczyna i kończy objazd, należy ustawić trójkątne znaki ostrzegawcze „roboty na drodze” (§ 3 ust. 1 pkt 1); odległość tych znaków od półzapory wynosi do 20 m na obszarach zabudowanych oraz około 200 m poza obszarami zabudowanymi; w razie potrzeby odległość ustawienia tego znaku od półzapor może być mniejsza, lecz o ile jest ona mniejsza niż 150 m, to pod tarczą ze znakiem powinna być umieszczona tabliczka z podaniem odległości;
- 4) w razie potrzeby, jeżeli stan objazdu tego wymaga, należy ustawić znaki „ograniczenie szybkości” (§ 3 ust. 1 pkt 3);
- 5) jeżeli zamyka się odcinek ulicy przelotowej, to objazd powinien być znakowany na całej długości, czyli na wszystkich skrzyżowaniach i rozwidleniach objazdu muszą być ustawione drogowskazy i tabliczki z napisem „objazd” lub kierunkowskazy wymienione w § 3 ust. 1 pkt 6.

6. Od zmroku do świtu i podczas gęstej mgły granice robót powinny być oznaczone w sposób określony w § 5 ust. 2. Przed półzaporą lub bezpośrednio na niej umieszcza się sygnał świetlny koloru pomarańczowego.

VII. Znakowanie objazdów przy naprawie i przebudowie mostów.

§ 9. 1. Przy naprawie i przebudowie mostów objazd może być urządzony:

- 1) po połowie jezdni mostu;
- 2) po tymczasowym moście objazdowym;
- 3) po ulicach objazdowych z przejazdem przez sąsiedni most.

2. Objazd po połowie jezdni mostu powinien być znakowany stosownie do przepisów § 6 ust. 2, 3, 4, 5 i 6 jak w przypadku zamknięcia dla ruchu połowy jezdni.

3. Objazd po tymczasowym moście objazdowym powinien być znakowany stosownie do przepisów § 8 ust. 2 jak objazd w pobliżu drogi lub ulicy, na której wykonuje się roboty.

4. Objazd po drogach lub ulicach okólnych z przejazdem przez sąsiedni most powinien być znakowany stosownie do § 8 ust. 3 i 4 bądź stosownie do § 8 ust. 5 i 6 jak objazd przy robotach prowadzonych na drodze zamkniętej dla ruchu.

§ 10. Instrukcja wchodzi w życie z datem ogłoszenia.

Minister Gospodarki Komunalnej: w z. *St. Sroka*
Minister Transportu Drogowego i Lotniczego: *J. Rustecki*